

**LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖS KANCELIARIJOS
EKONOMIKOS POLITIKOS GRUPĖS**

PAŽYMA

**DĖL ŠILUMOS ŪKIO ĮSTATYMO NR. IX-1565 1, 4 IR 10-1 STRAIPSNIŲ PAKEITIMO
ĮSTATYMO PROJEKTO NR. XIII-5211 IR ENERGIJOS IŠTEKLIŲ RINKOS ĮSTATYMO NR.
IX-2023 19-1 STRAIPSNIO PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTO NR. XIII-5212
(TAP-21-430(2))**

2021-05-06 Nr. NV-934

Vilnius

Projekto teikėjas – Energetikos ministerija

Projekto tikslas – pateikti Vyriausybės išvadą Seimo parengtiems Šilumos ūkio įstatymo Nr. IX-1565 1, 4 ir 10-1 straipsnių pakeitimo įstatymo ir Energijos išteklių rinkos įstatymo Nr. IX-2023 19-1 straipsnio pakeitimo įstatymo projektams (toliau – įstatymų projektai). Išvada Seimui vėluoja.

Dabartinė situacija:

Pagal įstatymų projektų aiškinamajame rašte pateiktą informaciją, įstatymų projektai parengti siekiant įgyvendinti 2018 m. gruodžio 11 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos (ES) 2018/2001 „Dėl skatinimo naudoti atsinaujinančiųjų išteklių energiją“ nuostatas.

Aiškinamajame rašte teigiama, kad Įstatymų projektai parengti atsižvelgiant į biokuro rinkose susidariusią situaciją, kuomet dėl kritusios biokuro išteklių kainos, yra naudojamas tik palyginti geros kokybės biokuras, kurį pigiau yra atsivežti iš kaimyninių valstybių, paliekant blogos kokybės biokurą supūti miškuose. Esama situacija skatina perteklinį biokuro transportavimą iš vienos valstybės į kitą, taip dar labiau didinant šiltnamio efektą sukeliančių dujų (toliau – ŠESD) išmetimus. Todėl įstatymų projektų tikslas – skatinti šilumos gamybą iš tvariai pagamintų vietinių atsinaujinančių energijos išteklių.

1. Seimo parengtais Įstatymų projektais siūloma nustatyti, kad:

- 1) Vyriausybė, savivaldybės, Valstybinė energetikos reguliavimo taryba (toliau – VERT), šilumos gamintojai, energijos išteklių biržos operatorius (toliau – Operatorius) skatina šilumos gamybą iš tvariai pagamintų vietinių atsinaujinančių energijos išteklių;
- 2) šilumos gamintojo įsigijamas biokuras pagaminamas iš trečiųjų šalių kilmės biomasės sudarytų iki 20 proc. per metus įsigijamo biokuro kiekio, o už šio reikalavimo nevykdymą šilumos gamintojams būtų skiriama bauda;
- 3) įvedamos sankcijos biokuro ir (ar) biomasės gamintojui, importuotojui ir (ar) pardavėjui, nuslėpusiam biomasės kilmės valstybę, ar teikusiam klaidingą informaciją biokuro pirkėjui;
- 5) Vyriausybė įpareigojama nustatyti tvarumo kriterijus biomasės kurui, skatinančius biologinės įvairovės išlaikymą, ekologiškai ir tvariai gaminamo ir tiekiamo biokuro naudojimą ir geriausią miškų tvarkymo praktiką;
- 6) Vykstant šilumos aukcionui, šilumos tiekėjui pažymėjus kad naudos vietinį biokurą (SM3), esant vienodai kainai su kitais tiekėjais, laimėtų vietinę žaliavą naudoti planuojantis tiekėjas.

2. Teikiamu Vyriausybės nutarimo projektu siūloma pritarti Įstatymų projektų tikslui – skatinti šilumos gamybą iš tvariai pagamintų vietinių atsinaujinančių energijos išteklių, tačiau nepritarti siūlomoms teisinio reguliavimo priemonėms dėl šių priežasčių:

- 1) įstatymų projektais galimai ribojama konkurencija, o nustatytos priemonės – riboti iš trečiųjų šalių patenkančius biokuro kiekius, neproporcingos įstatymo projektų aiškinamajame rašte nurodytam tikslui pasiekti;
- 2) atsižvelgiant į nuolat dėl įvairių, kartais neprognozuojamų priežasčių, besikeičiančias biokuro kainas (priklausomai nuo gamtinių sąlygų, vidutinės metų oro temperatūros, kenkėjų padarytos žalos miškams), kintančias vietas ir užsienio gamintojų pasiūlos proporcijas, Energetikos ministerijos nuomone, būtų ydinga praktika, jei Seimas intervencinėmis reguliacinėmis priemonėmis kaskart reaguotų į biokuro rinkos kainų pokytį, didindamas arba mažindamas leidžiamas importuojamo biokuro kvotas šilumos gamyboje.
- 3) atsižvelgiant į Operatoriaus skelbiamus duomenis, 2020 metais Lietuvoje biomasės importas iš trečiųjų šalių siekė 1,036 mln. tonų ir buvo 12,33 procento mažesnis, palyginti su 2019 metais. Importuotas biokuras sudarė apie 26 procentus visos biokuro rinkos Lietuvoje, be to, pradėjus veikti Vilniaus kogeneracinei jėgainei, išaugs biokuro poreikis, o tai padidins vietinio biokuro paklausą.

4) Įstatymo projekto tikslams pasiekti siūlomos importą ribojančios priemonės negali būti taikomos vienašališkai ir turėtų būti derinamos su Europos Komisija.

5) Įstatymų projektuose keliami tikslai planuojami įgyvendinti kitais būdais – 18-oji Vyriausybė siūlo siekti šių tikslų konkurencijos rinkoje neribojančiomis priemonėmis, skatinant tvariai pagaminto prastesnės kokybės biokuro (SM3) naudojimą šilumos gamyboje tokio kuro deginimui pritaikytuose įrenginiuose, nustatant biokuro tvarumo reikalavimus.

Projekto esmė:

Pritarti Įstatymų projektų tikslui – skatinti šilumos gamybą iš tvariai pagamintų vietinių atsinaujinančių energijos išteklių, tačiau nepritarti siūlomoms teisinio reguliavimo priemonėms.

Derinimas – nutarimo projektas svarstytas 2021 m. gegužės 4 d. tarpinstituciniame pasitarime. Teikiamas pagal Vyriausybės kanceliarijos Teisės grupės pastabas pakoreguotas nutarimo projektas.

Dalykinio vertinimo išvada:

Siūlytina nutarimo projektą svarstyti Vyriausybės posėdyje.

Patarėja

Šarūnė Navickaitė-Dulaitienė